

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

Jak to się nam GMACHY rozrastały

il. Marcelina Jarnuszkiewicz

GMACH to dzisiaj 'wielki, okazały budynek', zwykle murowany (betonowy) i raczej użyteczności publicznej, a nie prywatny. Jednak w czasach, gdy zapożyczaliśmy to słowo ze średniowiecznej niemczyzny, niemieckie Gemach miało inne znaczenie: 'spokój, wygoda', a także 'miejsce spokojnego i wygodnego odpoczynku' – stąd nieco późniejsze 'pokój, komnata'. W polszczyźnie ten niemiecki Gemach, skrócony do GMACH, był najpierw nazwą chatki czy nawet szałas, w których można się było schronić i wygodnie przeczekać niebezpieczeństwo, np. burzę. Pod wpływem rozwijającego się równolegle znaczenia niemieckiego słowa Gemach spolszczony wyraz GMACH zaczął zmieniać znaczenie na 'pomieszczenie w budynku mieszkalnym; pokój' i w drugiej połowie XVI w. stał się najogólniejszym określeniem pokoju (ówczesnymi GMACHAMI były więc komnaty, komory, izby, alkierze itd.). Następnie znaczenie zawęziło się do 'komnata w pałacu czy zamku' i wkrótce mianem GMACHU zaczęto określać sam pałac czy zamek, a z czasem – inne monumentalne budowle.